بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیار

ژمارە (١٤) ساڵی ٢٠١٣

بە پێی ئەو دەسەڵاتەی لە بڕگەی (١) ی ماددەی (١٠) ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١) ی ساڵی ٢٠٠٥ ی هەموارکراو پێمان دراوەو، بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی پەرلەمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی ژمارە (٣٣) لە ١٩/ ٢٠١٣/٦ بڕیارماندا بەدەرکردنی:

یاسای ژمارە (١٥)ی ساڵی ٢٠١٣

یاسای هەمواری حەوتەمی یاسای هەڵبژاردنی

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراقی ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو

ماددەی یەکەم:

(ماددەی دووەم)ی یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

ماددەی دووەم:

هەڵبژاردنەکان بەدەنگدانی نهێنیی راستەوخۆ بەپێی سیستەمی لیستی کراوەی سنووردار ئەنجام دەدرێت.

ماددەی دووەم:

بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (شەشەمی دووبارە)ی یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

ماددەی شەشەم (دووبارە):

یەکەم: کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکان دەچێتە جێگەی دەستەی باڵای هەڵبژاردنەکانی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق کە لەم یاسایەدا هاتووە بۆ سەرپەرشتیکردنی هەڵبژاردنەکانی پەرلەمان و بەڕێوەبردنی بەپێی حوکمەکانی بڕگەی (٤)ی ماددەی (٢)ی یاسای کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردنەکانی ژمارە (١١)ی ساڵی ٢٠٠٧، تاوەکو پێکهێنانی دەستەی باڵای سەربەخۆی هەڵبژاردن و راپرسی لە کوردستان ـ عێراقدا.

ماددەی سێیەم:

(ماددەی حەڤدەم)ی یاساکە هەڵدەوەشێندرێتەوە.

ماددەی چوارەم:

مـــاددەی (بیســـت و نۆیـــەم)ی یاســـاکە هـــەموار دەکرێـــت و بـــەم شـــێوەیەی خـــوارەوە دەخوێندرێتەوە:

ماددەی بیست و نۆیەم:

یەکەم: لە دوای دڵنیابوون لە لێهاتەیی دەنگدەر، لەوەی هەڵگری رەگەزنامەی عێراقیە، پسوولەی دەنگدانی ڕادەست دەکرێت و ناوی نیشانە دەکرێت و بۆ پێگەی دیاریکراو بۆ دەنگدان رێنمایی دەکرێت .

دووەم: دەنگدەر بۆی هەیە ناوی یەکێك لەو قەوارە سیاسیانەی لە پسوولەی دەنگداندا نووسراون نیشانەبکات و ناوی یەکێك لە پاڵێوراوانی هەمان قەوارە نیشانەبکات یان تەنها قەوارە سیاسیەکە نیشانە بکات .

سێیەم: ئەو دەنگدەرەی خوێندنەوەو نووسین نازانێت بۆی هەیە پشت ببەستێت بەوەی دەستنیشانی دەکات بۆ پڕکردنەوەی پسوولەی دەنگدانەکە .

چوارەم: نوێنەرایەتیکردن لە دەنگداندا رێگەی پێنادرێت.

ماددەی پێنجەم:

(ماددەی سییەم)ی یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

ماددەی سییەم :

یەکەم: سەرۆکی لێژنەی بنکەی هەڵبژاردن پاراستنی رێککاریی لە بنکەکەی لە ئەستۆ دەگرێت ، وە بۆی هەیە تەنها پشت ببەستێت بە پۆلیسی خۆجێیەتی سەر بە وەزارەتی ناوخۆ لە هەرێمدا و ئەو رێکارانە بگرێتەبەر کەوا باش بەڕێوەچوونی هەڵبژاردنەکان و دروستیان مسۆگەر بکات .

دووەم: هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ و چەکداران بۆیان نیە بچنە نێو بنکەکانی هەڵبژاردن تەنها لەسەر داواکاری سەرۆکی لێژنەوە نەبێت .

ماددەی شەشەم:

ماددەی (سی و پێنجەم)ی یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

ماددەی سی و پێنجەم:

لێژنەکانی بنکەکانی هەڵبژاردن هەڵدەستن بە ڕێکخستنی کۆنووسی واژووکراو لە لایەن خۆیانەوە بۆ ئەنجامەکانی دەنگدان و سەرجەم بەڵگەنامە تایبەتەکانی پرۆسەی هەڵبژاردنی لەگەڵدا هاوپێچ دەکرێت و لە زەرفێکی داخراوی مۆرکراو بە مۆرەکەی خۆی دادەنرێت بۆ سپاردنی لە لای کۆمسیۆنی باڵای سەربەخۆ ، و دانەیەکی کۆنووسی کۆتایی کە لە لایەن نوێنەرانی قەوارە بەشداربووەکانەوە واژووکراوە دەدرێتە قەوارە بەشداربووەکانی هەڵبژاردن.

ماددەی حەوتەم:

ماددەی (سی و شەشەم)ی یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

ماددەی سی و شەشەم:

یەکەم: تێکڕای هەڵبژاردن بەپێی ئەم میکانیزمەی خوارەوە دیاری دەکرێت:

١- کۆی گشتی دەنگە دراوە دروستەکانی ئەو پێکهاتانەی لە ماددەی (٣٦ دووبارە)ی ئەم یاسایەدا ئاماژەیان بۆکراوە دابەش دەکرێتە سەر ژمارەی ئەو کورسیانەی بۆ هەر پێکهاتەیەك تەرخان کراوە بۆ دەرهێنانی تێکڕای هەڵبژاردن بۆی.

٢- ئەو دەنگانەی دەمێننەوە دابەش دەکرێنە سەر ژمارەی کورسیەکانی پەرلەمان پاش لێ کەمکردنەوەی ژمارەی ئەو کورسیانەی لە (١)ی سەرەوە ئاماژەی بۆکراوە، بۆ دەرهێنانی تێکڕای هەڵبژاردنی ئەو قەوارانەی حوکمەکانی ماددەی (٣٦ دووبارە)ی ئەم یاسایە نایانگرێتەوە.

دووەم: ژمارەی ئەو کورسیانەی کەوا هەر قەوارەیەك بەدەستیهێناوە بەپێی ئەم میکانیزمەی خوارەوە دیاری دەکرێت:

١- دابەشکردنی ئەو دەنگانەی هەر قەوارەیەك بەدەستیهێناون بەسەر تێکڕای هەڵبژاردن، کە بەپێی بڕگەی (یەکەم)ی سەرەوە دەرهێنراوە، بۆ دیاریکردنی ژمارەی ئەو کورسیانەی قەوارەی پەیوەندار بەدەستیهێناون.

٢- لە حاڵەتی دەستنەکەوتنی تێکڕای هەڵبژاردن لەلایەن هیچ قەوارەیەکی کێبرکێکار لەسەر ئەو کورسیانەی لە ماددەی (٣٦ دووبارە) ئاماژەیان بۆکراوە، ئەوا یەك کورسی دەبەخشرێتە ئەو قەوارەیەی کەوا زیاترین دەنگی لە نێو پێکهاتەکەدا هێناوە.

سێیەم: ئەو کورسیانەی لە ئەنجامی دەستکەوتنی ماوەدەنگ کە نەگاتە تێکڕای هەڵبژاردن بەبەتاڵی دەمێننەوە دەبێتە هی ئەو قەوارانەی کەوا زۆرترین ماوەدەنگیان بەدەستهێناوەو بەشێوەیەکی یەك لە دوای یەك .

ماددەی هەشتەم:

ماددەی (سی و حەوتەم)ی یاساکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

ماددەی سی و حەوتەم:

یەکەم: ناوی پالێوراوانی قەوارەکە دووبارە ریزبەند دەکرێنەوە بەگوێرەی ئەو دەنگانەی هەر یەکێکیان بەدەستیهێناوەو کورسیەکانیان پێ دەبەخشرێت سەرەتا بەوەی بەرزترین دەنگی بەدەستهێناوە تاوەکو دیاریکردنی سەرجەم ئەو کورسیانەی قەوارەکە بەدەستیهێناون.

دووەم: لە حاڵەتی نەهاتنەکایەی رێژەی تەرخانکراو بۆ ئافرەتان کە لە بڕگەی (١)ی ماددەی (٢٢)ی یاساکەدا هاتووە، ئەوا ژمارەی پێویستی ئافرەتان لە نێوان ئەو براوانەی لە (یەکەم)ی سەرەوە ئاماژەیان بۆکراوە بەگوێرەی ئەو دەنگانەی بەدەستیانهێناوە، پێش دەخرێن.

سێیەم:

١- دەستەی باڵا ئەو رێژە سەدییەی هەر قەوارەیەك بەدەستیهێناوەو ئەو کورسیانەی پەرلەمانی کە بردویەتیەوە رادەگەیەنێت.

٢- دەستەی باڵا ناوی براوەکانی ئەندامێتی پەرلەمانی کوردستان – عێراق رادەگەیەنێت.

ماددەی نۆیەم:

لە حاڵەتی بەتاڵـمانی هەر کورسیێك، ئەوا لە لایەن پالێوراوانی ئەو قەوارەیەی خاوەن کورسـیـەکەیە پڕ دەکرێتەوە، ئەویش بە بەخشینی بەو پالێوراوەی زۆرترین دەنگـی بەدەسـتهێناوە، وە لـە حاڵـەتی یەکسان بوونی دەنگەکان پالێوراواندا ئـەوا پڕکردنـەوەی کورسـیە بەتاڵەکـە بـەگوێرەی ئەولەویـەتی ریزبەندی ناوەکان لە لیستە بنەڕەتیەکەوە دەبێت.

ماددەی دەیەم:

بڕگەی (یەکەم)و (دووەم)ی ماددەی (شەست و یەکەم)ی یاساکە هەڵدەوەشێندرێنەوە.

ماددەی یازدەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێکی ناکۆك لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکرێت.

ماددەی دوازدەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن .

ماددەی سێزدەم:

ئـــەم یاســـایە لـــە رێکـــەوتی دەرچـــوواندنی جێبـــەجێ دەکرێـــت و لـــە رۆژنامـــەی فـــەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بڵاودەکرێتەوە.

مـسعود بـارزانــی
سەرۆکی هەرێمـی کوردستـان ـ عێراق

هەولێر
٢٠١٣/٧/٣

هۆیە پێویستکارەکان

بۆ خۆگونجاندن لەگەڵ پێداویستیەکانی سیستەمی هەڵبژاردنی نوێی پەرلەمانی کوردستان – عێـراق، ئەوا ئەم یاسایە دەرچووێندرا.